

Tiltaksplan for skogbruket

Lenvik kommune i Troms

2007 – 2017

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	3
2. SKOGBRUKET I LENVIK	3
2.1. VEKSTFORHOLD	3
2.1.1. JORDSMONN	3
2.1.2. KLIMA	4
2.2. SKOGRESSURSENE	4
2.2.1. SKOGAREAL	4
2.2.2. KUBIKKMASSE OG ALDERSFORDELING	6
2.2.3. TILVEKST	6
2.2.4. EIENDOMSFORHOLD	7
2.2.5. DRIFTSFORHOLD	8
2.3. AKTIVITETEN I SKOGEN	8
2.3.1. AVVIRKING, HOGST	8
2.3.2. SKOGKULTUR	9
2.3.3. VEGER OG TRANSPORT	10
2.3.4. SYSSELSETTING	10
3. SKOGBRUKETS MULIGHETER I LENVIK	11
4. HANDLINGSPLAN FOR 2007 – 2017	11
4.1. OVERORDNA MÅL	11
4.2. KONKRETE MÅL FOR AKTIVITETEN	12
4.2.1. AVVIRKNING	12
4.2.2. SKOGREISING OG SKOGKULTUR	12
4.2.3. VEGER OG TRANSPORT	13
4.2.4. AVSETNING	14
4.2.5. SKOGBRUKSPLANLEGGING	14
4.3. ORGANISASJON OG ADMINISTRASJON	15
4.4. KOMMUNALT ENGASJEMENT	15
5. VIKTIGE MILJØOPPGAVER	16
5.1. KULTURMINNER OG KULTURLANDSKAP	16
5.2. FRILUFTSLIV, JAKT OG FISKE	16
5.3. KLIMA OG BIOLOGISK MANGFOLD	17

1. INNLEDNING

Lenvik kommune ligger delvis i ytre og delvis i indre kyststrøk i Midt-Troms. Samlet landareal er 892 km². 360 km² (40%) er skogkledd, og det er en høy prosentandel i forhold til tilsvarende tall for de fleste kommuner i Norge.

Tabell 1: Arealfordeling i Lenvik kommune

Dyrka mark	12 km ²	1,3 %
Produktiv skog	264 km ²	29,6 %
Uproduktiv skog	98 km ²	11,0 %
Myr	80 km ²	9,0 %
Vann	38 km ²	4,3 %
Snaumark/fjell	400 km ²	44,8 %
Totalt landareal	892 km²	100,0 %

Innbyggertallet har de siste årene holdt seg stabilt på knapt 11.500.

Skogen har vært viktig for bosettingen i Lenvik, både som ly for vær og vind, og som råstoff til mange formål: brensel, bygningsmateriale, redskapsemner, never til taktekking og fôr til husdyr. Før 1940 var det mange gårdsbruk som hentet store deler av inntekten sin fra salg av ved til byer og fiskevær.

Organisert skogplanting begynte rundt 1920 med såkalte "fredsskogfelt", og i årene framover ble det plantet flere felt som i dag viser at grana kan oppnå store dimensjoner. Uttrykket "fredsskogfelt" ble brukt om plantefelt som var fredet for beiting av for eksempel geit. Prøver fra disse feltene viser at virket har god kvalitet (holder kravene i bygningsstandardene). Disse feltene har betydning for kulturlandskapet og friluftslivet.

Det ble utarbeidet en skogreisningsplan for Lenvik i 1954. Skogreisningsplanen ble i 1989 etterfulgt av "Tiltaksplan for skogbruket i Lenvik 1989-1998".

2. SKOGBRUKET I LENVIK

2.1. Vekstforhold

2.1.1. Jordsmonn

Det meste av jordsmonnet i Lenvik består av næringsrike avsetningsbergarter. I disse sedimentære bergartene fra kambro-silur er det rike kalkforekomster. De forvitrer lett og gir et djupt og næringsrikt jordsmonn. Fra Gibostad og nordover på Senja er det mest grunnfjellsbergarter.

Jord fra avsetningsbergarter er leirholdig. Det er gunstig for næringstilgangen, men jorda blir ofte tettpakket, og marka blir derfor mange steder vassjuk. Det hemmer skogproduksjon i flatt terreng. Vassjuk mark er på den annen side viktig med hensyn til det biologiske mangfoldet.

2.1.2. Klima

Vekstsesongen i Lenvik varierer fra ca. 135 dager ved kysten til ca. 125 dager i innlandet.

Tabell 2: Middeltemperatur for to målestasjoner i distriktet i perioden 1931 – 1960.

Målestasjon	juni	juli	august	september	gjennomsnitt	antall sommerdager
Sommarøy	8,6	11,9	11,5	8,5	10,1	135
Gibostad	9,5	13,1	11,9	7,9	10,6	130
Bardufoss	10,2	14,2	12,2	7,0	10,9	125

Tabell 3: Normalnedbør for to målestasjoner i distriktet i perioden 1931 – 1960.

Målestasjon	jan	feb	mars	april	mai	juni	juli	aug	sept	okt	nov	des
Tranøybotn	124	106	116	78	67	65	63	94	126	134	115	132
Leirkjosen	100	85	90	55	50	55	60	75	115	120	95	100
Sommarøy	79	59	67	60	60	55	50	76	104	100	75	93
Gibostad	92	81	89	58	53	51	51	74	99	102	80	104
Bardufoss	68	62	55	40	36	46	51	58	74	72	58	67

Erfaringsmessig kan det være antydning til forsommertørke i området, mens månedene fra september til desember er nedbørsrike. Temperatur- og nedbørsforhold gir et godt utgangspunkt for skogproduksjon i Lenvik.

2.2. Skogressursene

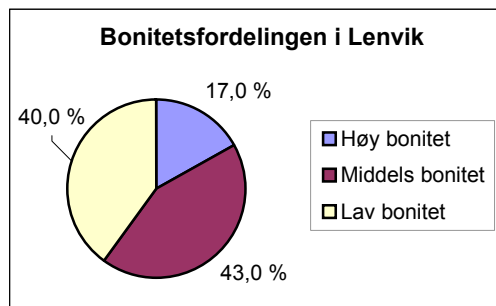
2.2.1. Skogareal

Omlag 55% (492 km²) av arealet i Lenvik ligger under skoggrensa, og ca. 362 km² av dette arealet er skogbevokst. Økonomisk kartverk viser at store deler av kommunens skogareal består av produktiv skogsmark (tabell 4). Produktiv skogsmark produserer mer enn 0,1 m³/daa/år. Tallmaterialet i planen er hentet fra økonomisk kartverk. Dyrkamark og overflatedyrket mark som egner seg godt til skogproduksjon er ikke regnet inn i arealene som skogsmark.

Tabell 4: Skogarealene i Lenvik.

Produktiv skog:	
Naturskog	234 000 daa
Kulturskog (gran og furu)	30 000 daa
Uproduktiv skog:	98 000 daa
Totalt skogareal:	362 000 daa

For å beskrive skogsmarkas produksjonsevne, brukes uttrykket bonitet. Boniteten avhenger blant annet av vekstdøgn, jordsmonn, vanntilgang, vind og temperatur. I Lenvik er det forholdsvis store arealer med høy bonitet, men mesteparten av skogen vokser på middels god skogsmark, se figur 1.

Figur 1: Bonitetsfordelingen i skogen i Lenvik kommune.

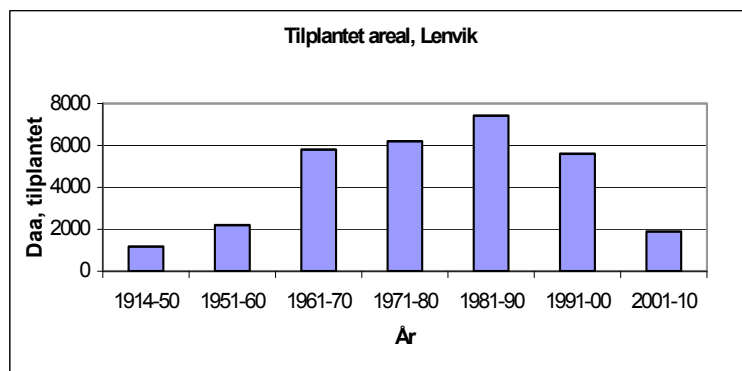
Skogarealet deles opp i et økonomisk og et ikke økonomisk drivbart areal. Av det totale skogarealet på 362.000 da. utgjør det økonomisk drivbare skogarealet i Lenvik ca. 36 % eller 130.000 da, i landssammenheng er dette en høy prosentandel. Dette betyr igjen at 64 % eller 232.000 da. av kommunens skogareal vil ligge urørt i forhold til skogsdrift. Treslagsfordelingen på det økonomisk drivbare arealet i Lenvik er slik, (se tabell 5).

Tabell 5: Treslagsfordeling på økonomisk drivbart skogareal i Lenvik

Naturskog, furu	1 000 daa
Naturskog, bjørk	99 000 daa
Kulturskog (gran og furu)	30 000 daa
Økonomisk drivbart areal	130 000 daa

Kommunens gode jordsmonn, vekstbetingelser og driftsforhold, gjør at muligheten for videre treslagsskifte er meget gode i Lenvik. Det er utført treslagsskifte ved skogplanting på 8% av kommunens totale skogareal. Treslagskiftet er fra lauvskog til bartrær, fortrinnsvis gran og furu, men etter hvert også noe lerk.

Figur 2 viser planteaktiviteten i Lenvik fra første plantefelt i 1914 til i dag.

Figur 2: Planteaktiviteten i Lenvik gjennom årene.

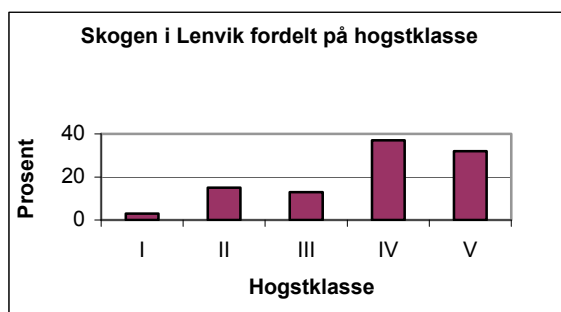
2.2.2. Kubikkmasse og aldersfordeling

I 1979 - 80 ble det foretatt en bestandstakst av skogarealene i hele Lenvik kommune. Dette var en av de første kommunetakstene i Troms fylke. Skogen i kommunen ble delt opp i bestand med ensartet skog der alder og kubikkmasse er beregnet. Slik får man et godt bilde av skogressursene til hver enkelt skogeier. Samtidig er taksten et godt hjelpemiddel i planleggingen av ungskogtiltak, kvalitetsfremmende tiltak, skogsdrifter og vegutbygging. For plantefeltene er kubikkmassen beregnet etter dekar plantet skog i 10 årsperioden med gjennomsnittelig forventet produksjon

Tabell 6: Stående kubikkmasse på produktiv skogsmark i Lenvik.

Naturlig barskog	5.000 m ³
Kulturskog (gran og furu)	35.000 m ³
Lauvskog	450.000 m ³
Sum	490.000 m ³

Tallene viser at mengden lauvskog er stor på det produktive skogarealet, i tillegg står det 100.000 m³ på det ikke økonomisk drivbare arealet. Figur 3 viser at over 30 % av skogen i Lenvik er i h.kl. V, dette betyr at vi har for mye gammelskog i Lenvik. Andelen produksjonsskog, dvs. h.kl. II og III, er tilsvarende liten. Det er derfor viktig at gammelskogen erstattes med ny og vekstkraftig skog, slik at produksjonspotensialet i skogen utnyttes. Dette vil også ha stor betydning for elgforvaltningen, fordi tilgangen på godt vinterbeite vil øke. Økt tilgang på godt vinterbeite, er en av de viktigste faktorene for å kunne opprettholde en større elgbestand.

Figur 3. Aldersfordelinga i skogen i Lenvik fordelt på hogstklasse.

2.2.3. Tilvekst

Lauvskogen i Troms ble taksert i 1992 – 93. Taksten viste at lauvskogen hadde en tilvekst på ca. 3 %. Lauvskogen i Lenvik hadde da en tilvekst på totalt ca. 16.500 m³, trolig er tilveksten noe redusert i dag. Mye av den eldste lauvskogen er så gammel at den råtner på rot, denne skogen vil ikke ha netto produksjon av trevirke.

De eldste plantefeltene fra før 1960 har nå kommet i den aldersklassen der massetilveksten er på det største. Den naturlige furuskogen i kommunen har svært liten tilvekst, men enkelte eldre plantefelt av furu viser en fin tilvekst. Total tilvekst i barskogen er ca. 14.500 m³.

Tiltaksplan for skogbruket i Lenvik 2007-2017

Barskogen er i en oppbyggingsfase, slik at bare en del av tilveksten kan taes ut, kanskje 2.500 m³.

Med dagens treslagssammensetning og god skogbehandling, vil tilveksten være ca 27.000 m³ årlig i årene framover, se tabell 7. Man regner med at ett daa lauvskog produserer 0,17 m³/daa/år, mens tilsvarende produksjon i plantefeltene er 0,45 m³/daa.

Tabell 7: Antatt årlig produksjon på øk. drivbart areal, med dagens treslagsfordeling.

Lauv og furu	100.000 daa x 0,17 m ³ /daa	17 000 m ³
Gran	30.000 daa x 0,45 m ³ /daa	13 500 m ³
Sum		30 500 m³

Dersom målet med 50.000 daa plantefelt nås, vil produksjonen på det økonomisk drivbare skogarealet øke til 36.000 m³:

Tabell 8: Antatt årlig produksjon på øk. drivbart areal, forutsatt at alt planlagt areal plantes.

Lauv og furu	80.000 daa x 0,17 m ³ /daa	13 600 m ³
Gran	50.000 daa x 0,45 m ³ /daa	22 500 m ³
Sum		36 100 m³

I tillegg til denne tilveksten i skogen kommer tilveksten på arealer mellom bebyggelsen og dyrket mark nede i bygdene og rundt tettstedene. Disse arealene og en del fjellskogområder egner seg godt til uttak av ved. Stelles denne skogen, kan det taes ut 6.000 - 8.000 m³ årlig. Den totale tilveksten i Lenvik på areal som kan drives vil da ligge på opp mot 44.000 m³.

2.2.4. Eiendomsforhold

Det er mange små eiendommer i Lenvik. Ifølge landbrukstellingen i 1979 er det 903 eiendommer med mer enn 25 daa produktiv skog.

Tabell 9: Skogeiendommene fordelt etter eiendomsstørrelse. (Landbrukstellingen i 1979).

25-99 daa	318 eiendommer
100-249 daa	351 eiendommer
250-499 daa	132 eiendommer
500-999 daa	70 eiendommer
1000-1999 daa	24 eiendommer
2000-4999 daa	8 eiendommer
Til sammen	903 eiendommer

74% av eiendommene har et produktivt skogareal på mindre enn 250 daa. De fleste eiendommene har lav kubikkmasse pr. arealenhet. Skogen betyr derfor lite for inntekten til den enkelte skogeier. Svært mange av skogeierne har arbeid utenom landbruket, mens andre igjen har flyttet ut av kommunen. Dette fører til at de fleste skogeierne ikke driver skogen selv for uttak av industrivirke, men mange hugger ved. Dersom tiltaksarbeidet i skogbruket konsentreres om de 100 største eiendommene i kommunen, vil dette berøre halvparten av skogarealet.

2.2.5. Driftsforhold

Mesteparten av skogen i Lenvik står i forholdsvis lett-drevet skogsterreng med hensyn til stigningsforhold. Mye snø om vinteren kombinert med lite tele i marka, kan gjøre driftsforholdene vanskelig. Store snømengeder vanskeliggjør hogsten og gir lav lønnsomhet. En del areal er bæresvak på grunn av høyt grunnvannsnivå. Forholdene kan bli ekstra vanskelig i perioder med mye nedbør også på de områdene med god bæreevne. Disse forholdene gjør at skogsdrift i lauvskog (selv om terrengforholdene er gode) kan gi lav lønnsomhet som forsterkes av dårlig virkeskvalitet, lav kubikkmasse pr. areal og lave priser. Når trærne i plantefeltene blir hogstmodne, kan det veksles mellom drift i lauv- og barskog etter årstid og snøforhold. Dette vil gi et mer fleksibelt og robust skogbruk.

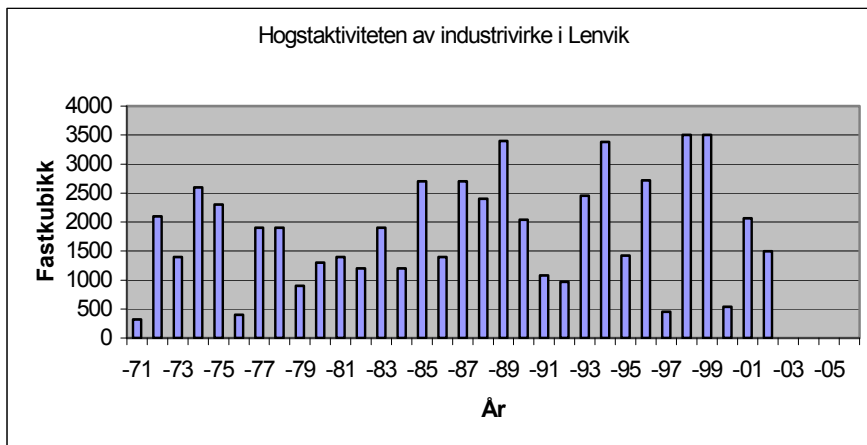
2.3. Aktiviteten i skogen

2.3.1. Avvirking, hogst

Fram til 1940 var det forholdsvis mye vedhogst i Lenvik. Det var stort forbruk av ved på gårdene, og fra flere bygder ble det solgt ved til byer og fiskevær. Fra 1940 og fram til 1971, da Troms Treforedling ble etablert, var det moderat hogst av skog i Lenvik. Folk benyttet seg av billigere olje og strøm til oppvarming. I tillegg til liten hogst av ved, var det lite hogst av bygningsvirke siden virkeskvaliteten ikke tilfredsstilte kravene til bygningslast. På 1960-tallet ble enkelte båtlaste med bjørkekubb sendt til treforedlingsbedrifter i Trøndelag og på Nordvestlandet.

Fra 1971 har det vært organisert hogst av industrivirke. Figur 4 viser at hogsten har variert mye fra år til år. Dette skyldes i stor grad varierende driftsforhold vinterstid. Før fabrikken gikk konkurs på begynnelsen av 90-tallet lå den årlige hogsten på ca. 3.000 m³. De siste 4-5 årene har den årlige hogsten ligget på 1.000 m³. Både fabrikkens behov og avvirkningsnivået har variert, men stort sett har det vært større etterspørsel enn tilbud på trevirke. I de siste årene har Troms Tre hentet en stadig økende andel av skogsvirke fra de Baltiske landene i form av ferdig flis.

Figur 4. Hogst av industrivirke fra 1970 og fram til i dag.

I 1985/86 ble det gjort en vedundersøkelse i Troms fylke. Vedforbruket ble da anslått til 100.000 – 120.000 m³ for hele fylket. I forhold til denne undersøkelsen vil vedforbruket i Sørreisa ligge på ca 2.000 m³ bjørk årlig. Vedhogsten betyr dermed mye for aktiviteten i skogen. Vedmarkedet lever sitt eget liv, med mange små produsenter og mange små kjøpere. Trolig er vedforbruket økt ytterligere siden kraftmarkedet har blitt mer konkurranseutsatt.

I barskog har det bare vært hogd i fredsskogfeltene, dvs plantefelt etablert mellom 1900 og 1940. Dette har vært tynningsdrifter. Omfanget til nå har vært beskjedent, rundt 50 m³ i året den siste tiårsperioden. Mange fredsskogfelt har fortsatt behov for tynning. Sponplatefabrikken har tatt og kan ta imot alt virke som blir drevet frem gjennom disse driftene. Det tynningsvirket som holder kravene til sagtømmeret bør med fordel sortert ut for saging. Det er flere små sagbruk i Lenvik som har behov for tømmer og de kan ta imot bar- og lauvtrevirke. Mye av dette tømmeret egner seg godt til bruk i naust og garasjer, men også i hus. Ved bruk i innvendige detaljer er det en fordel at trelasten blir tørket kunstig og deretter høvlet.

Det har ikke vært hogst i de naturlige furuskogområdene i kommunen.

2.3.2. Skogkultur

Fredsskogfeltene viser at grana vokser godt i Troms. Godt jordsmonn og gode vekstbetingelser gjør at grana produserer atskillig mer trevirke enn lauvskog. Bartretømmer har betydelig større verdi enn lauvtrevirke, siden tømmer fra bartrær egner seg godt til bygningsvirke. Flere undersøkelser viser at kvaliteten på tømmeret holder meget god kvalitet.

På bakgrunn av dette vedtok Stortinget på 50-tallet en skogreisningsplan for Vestlandet og Nord-Norge. Man ville øke virksomheten i skogbruket og øke verdien av utmarka i disse delene av landet. Samtidig har det vært et mål å bidra til at også disse landsdelene i størst mulig grad blir selvforsynt med råstoff

På 1950- og 60-tallet ble det plantet mye gran på snaue utmarksbeiter og under bjørkeskjerm. Skjermen er gunstig ved etablering av ny skog, men vil etter hvert hinder den nye skogen i sin utvikling og føre til skader på barskogen. Skjermen bør derfor fjernes, slik at barskogens vekstpotensial utnyttes best mulig. I de siste årene er det plantet ca 550 daa i året i kommunen fortrinnsvis på areal der bjørkeskogen er hugd ut. Plantefeltene er også en viktig del av kulturlandskapet vårt. I 2003 fjernet staten tilskuddet til skogplanting, og plantingene stoppet nærmest opp. Ordningen er nå innført igjen slik at vi kan forvente en økning av plantearealet igjen.

De siste ti årene har det årlig vært utført etterarbeid (avstandsregulering og rydding av lauvkratt) på 400 daa/år plantefelt. Dette arbeidet øker kvaliteten på den gjenstående skogen og gir den gode muligheter til å utvikle seg videre.

Enkelte skogeiere har tynnet eller avstandsregulert ungskog av bjørk. Dette øker verdien på lauvskogen og vi vil trolig få noe kvalitetsproduksjon av bjørk.

2.3.3. Veger og transport

I Lenvik er det bygget 54,3 km skogsbilveg og 67 km traktorveg (2006). I tillegg har ca 20 km privat veg og ca 90 km av det offentlige vegnettet betydning som leveringssted for virke fra skogen. Det gir en skogsbilvegdekning på 0,62 m/daa produktiv skog. Kvaliteten på dette vegnettet kan variere. På de dårligste vegene kan tømmertransport bare skje i perioder med tele eller i tørre perioder i barmark sesongen.

Et godt vegsystem letter atkomsten til arealene. Dette gir gode muligheter for kvalitetsproduksjon av trevirke samtidig som muligheten for å ta ekstra miljøsyn økes. Skogsvegene er en viktig del av kulturlandskapet vårt. Lettere atkomst til utmarksarealene har stor betydning for all bruk av utmarka. Vegene har derfor betydning både for vedhoggere, jegere, bærplukkere og andre friluftinteresserte. Skisesongen forlenges også i begge ender på grunn av skogsvegene.

2.3.4. Sysselsetting

Totalt utgjør sysselsetting i skogbruket drøyt 21 årsverk i kommunen. Tabell 10 viser at hogst av ved har stor betydning for sysselsettingen i skogen. Den organiserte delen av skogbruket utgjør ca. 4 årsverk.

Tabell 10: Sysselsetting i skogbruket i Sørreisa i dag.

Hogst av sponplatevirke	1 årsverk
Hogst av ved for salg	3 årsverk
Hogst av ved til privat bruk	12 årsverk
Planting	1 årsverk
Rydding/ungskogpleie	1 årsverk
Skogsvegbygging, transport	1 årsverk
Sagbruk	1 årsverk
Troms treforedling	0 årsverk
Administrasjon	1 årsverk
Sum	21 årsverk

Størstedelen av skogkulturen utføres av leid arbeidskraft. I sommerhalvåret har dette arbeidet sysselsatt mellom 20 – 30 personer, fortrinnsvis skoleungdom. Skogplantingen har vært det mest arbeidskraftkrevende arbeidet i forbindelse med skogkulturen. Skogplantingen har for mange skoleungdommer vært deres første møte med arbeidslivet. Reduseres tilskuddsordningene i forbindelse med skogkulturen vil denne sysselsettingseffekten også reduseres

3. SKOGBRUKETS MULIGHETER I LENVIK

Dagens aktivitet i skogbruket er i stor grad et ledd i en oppbygning av framtidige skogressurs. Et av målene er at Troms skal bli selvforsynt med trevirke.

Med dagens treslagsfordeling har skogen i Lenvik en tilvekst på ca 30.500 m³ i året på de økonomisk drivbare arealene. Dersom man på tross av dagens situasjon med reduserte tilskuddsordninger skulle nå målet med 50.000 daa plantet barskog, vil årlig tilvekst økes ytterligere. Dersom det satses både på lauv og barskog, vil arbeidsplassene i skogbruket stå sterkere enn de gjør i dag. På grunn av effektivisert avvirkning, vil antall sysselsatte i skogbruket neppe øke, selv om årlig avvirkning stiger.

Det importeres hvert år skurlast til kommunen for bortimot 20 millioner kroner til Lenvik. Etter hvert som plantefeltene i kommunen blir hogstmodne, kan dette bli et viktig grunnlag for næringsvirksomhet. I dag tar flere småsagbruk i kommunen imot det tømmeret som avvirknes, men når årlig avvirkning nærmer seg 20.000 m³ i Lenvik og tilsvarende i Sørreisa, vil det bli behov for et større sagbruk i distriktet. Det kan bety omkring 10 framtidige arbeidsplasser knyttet til denne sagbruksvirksomheten.

4. HANDLINGSPLAN FOR 2007 – 2017

4.1. Overordna mål

Et overordna mål for skogbruket er å øke utnyttelse og verdiskapningen i skogbruket samtidig som miljøverdiene blir ivaretatt og videreutvikle. Skogen har stor betydning for kulturlandskapet og det må også legges vekt på skogens betydning for jakt og friluftsliv. Økt utnyttelse og verdiskapning kan blant annet nås ved fortsatt sterk fokus på vegbygging og stell av ung skog.

Oppbygging av skogressursene er en av hovedoppgaven til skogbruket i kommunen. Gjennom treslagsskifte øker skogens verdi, det styrker landbruket som helhet og gir det enkelte bruk et betydelig større ressursgrunnlag. Et større volum av bartrevirke gir muligheter for en økende industriell virksomhet, som vil danne grunnlag for nye arbeidsplasser.

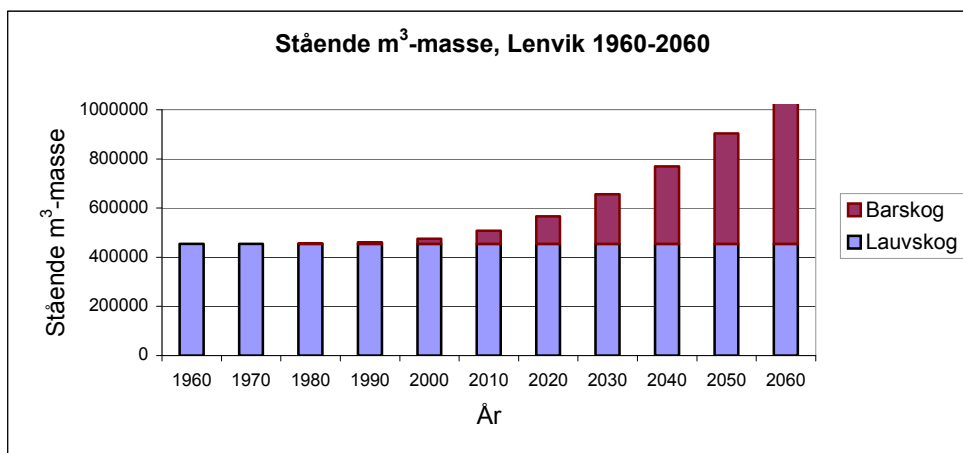
Det må arbeides med å øke årlig avvirkning siden andelen av gammel skogen er så stor. Dette vil bedre skogens helsetilstand, samtidig som det danner grunnlaget for en økning av elgbestanden. En forutsetning for å oppnå dette vil være avhengig av stabile avsetningsmuligheter for virke, som gir tilfredsstillende inntjening for næringslivsaktørene.

4.2. Konkrete mål for aktiviteten

4.2.1. Avvirkning

Av en årlig tilvekst på drøyt 17.000 m³ i lauvskogen i dag, avvirknes 3 - 5.000 m³ til industrivirke og brensel. Det er absolutt grunnlag for å øke avvirkningen med 5 - 6.000 m³. Det er dermed forsvarlig å doble hogsten av industrivirke til 4.000 m³. Det er først i de neste tiårene vi vil se resultatene av barskogplantingene på avvirkningsmengden. De eldste plantefeltene vil etter hvert nå hogstmoden alder og bør da hugges. Figur 5 viser utviklingen av stående kubikkmasse i lauv- og barskogen i Lenvik fra 1960 til 2060.

Figur 5: Prognose over stående m³-masse på produktiv skogsmark i Lenvik fra 1960 til 2060.

Stående m³-masse i lauvskogen er regnet ut med utgangspunkt i bestandstaksten i Lenvik kommune fra 1980, og det gir et gjennomsnitt på 3,44 m³/daa. Tilveksten i barskogen er beregnet ut fra Braastads produksjonstabell for gran – G11 (1975). Beregningene er gjort ut fra mark med forholdsvis lav produksjonsevne, så tallene vil trolig bli enda høyere. Dersom man regner med at noen områder gror igjen med lauvskog samtidig som skoggrensa trekker seg lengre opp mot fjellet, vil stående m³-masse i lauvskogen holde seg på samme nivå, selv om det forutsettes at en del lauvskogareal tilplantes med barskog i perioden.

4.2.2. Skogreising og skogkultur

Den opprinnelige målsettingen for tilplanting av barskog har vært 50.000 daa. Om denne målsettingen er realistisk under forutsetning av dagens rammebetingelser er usikkert. Selv om denne målsettingen nås vil bjørka fortsatt være det dominerende treslaget i Lenvik, da den vil utgjøre mer enn 86% av det totale skogarealet.

Med en avvirkning på 8.000 - 11.000 m³ i året, blir 1.800 - 2.400 daa skogsmark frigjort for etablering av ungskog. Målet er at det plantes barskog på ca 700 daa av dette arealet, mens bjørk etableres seg selv på resten. For videre utnyttning av skogressursene er det viktig at lauvskogen blir stelt og tatt vare på.

Dersom skogplantinga opprettholdes med ca. 700 daa i året, vil målsettingen være fullført om knapt 20 år. For å få barskog med god kvalitet er det behov for etterarbeid i plantefeltene, dvs rydding, avstandsregulering og suppleringsplanting. Målet er å utføre etterarbeid på 400 daa årlig i plantefelt og 700 da lauvskogfelt.

Kvalitetsfremmende tiltak som tynning og kvisting er også viktig. Flere plantefelt fra før 1960 bør tynnes i den neste tiårsperioden Tynningsuttaket i plantefeltene bør være 200 m³ årlig og det bør utføres kunstig kvisting på 10 da i året.

Den naturlige furuskogen i kommunen står stort sett på lavproduktiv mark. En begrenset hogst i disse områdene kan forsvares og det kan være aktuelt både med kunstig kvisting og noe tynning.

Det er ikke foreslått treslagsskifte i lauvskogområdene mellom den dyrkede marka, langs veger, vatn og elver. Dette er viktige kulturlandskapselementer og miljøelementer som kan videreutvikles. Disse arealene egner seg også godt til vedproduksjon og til produksjon av kvalitetsvirke. Dette er areal med lett tilgjengelighet og som kan stelles forholdsvis intensivt.

Det bør være rom for at grunneiere kan tilplante tidligere dyrket mark som i dag ikke er aktuelt å benytte i et moderne jordbruk. Slike arealer kan være godt egnet til juletreproduksjon.

4.2.3. Veger og transport

Driftsavstand til bilveg er en av de største kostnadsfaktorene i skogbruket. Et godt utbygd vegsystem reduserer kostnadene vesentlig. Tømmer er et internasjonalt produkt. Næringen bør derfor rustes best mulig for å kunne overleve i den framtidige konkurransen fra det internasjonale markedet. Lenvik har i dag en vegdekning på 0,62 m/da. Sør Sverige har en vegdekning på 2,6 m/da og andre land som vil være naturlige konkurrenter i mellom Europa har vegdekning på 3,0 m/da. Det er derfor viktig at vegtettheten i Lenvik bedres. De fleste av vegene vi mangler bør etableres i løpet av neste 10-årsperiode. Områder som ut fra skogbruks hensyn har behov for veger er kartfestet i overordnet vegplan som er et vedlegg til denne planen. Det bør bygges 0,5 km bilveger og 1 km traktorveg pr. år.

Skogsveggenes formål er å gjøre skogarealene lett tilgjengelig for skogkultur og kvalitetsfremmende tiltak samtidig som driftskostnader reduseres i forbindelse med hogst. Med dagens transportutstyr må vegene tåle større akseltrykk og transport gjennom større del av året samtidig som krav til kurvatur og stigningsforholdene er skjærpet. Flere av de eldste vegene bør derfor rustes opp. Flere traktorveger er lagt slik i terrenget at de forholdsvis enkelt kan bygges om til bilveger dersom det blir behov for det.

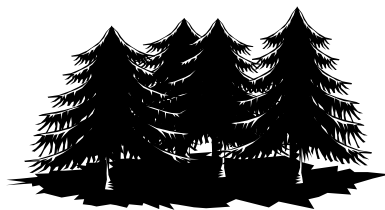
Det er videre behov for å lage flere snuplasser og opplastingsplasser i forbindelse med det private og offentlige vegnettet i Lenvik. Dette er beskrevet i overordnet vegplanen.

4.2.4. Avsetning

Det har vært Troms Treforedling som tar imot industrivirke i kommunen frem til nå. For grovere bartretømmer er det også avsetning hos noen bygdesager. Vi har et småsagbruk i Fjodgård, Aspelund og et på Senja videregående skole. Det arbeides nå med å få på plass bioenergianlegg som kan ta unna hovedvekten av skogen.

Det er flere store vedprodusenter i Lenvik og mange små. Vedproduksjon er en stor avtaker av virke. Det kan være aktuelt å utrede mulighet for en bedre samorganisering av denne virksomheten for å styrke leveringsdyktighet og sikre leveringskvaliteten på ved. Med økt konkurranse fra Baltikum kan det også være behov for å få mer effektiv produksjons- og salgsprosesser i vedmarkedet.

Skogbruket er sårbart med bare en betydelig avtaker av industrivirke. Det er behov for et mer differensiert mottaksapparat for virke. Flis fra topper og greiner kan utnyttes i større omfang til bioenergi (pellelsanlegg). Den beste delen av bjørka kan kanskje brukes til emner og har da behov for tørking, sortering og dimensjonering. Et slikt produkt kan kanskje øke prisen på bjørka og vil trolig bidra til å øke skogeierens bevissthet og interesse for bjørkeskogen. Det er også behov for andre avsetning muligheter for småtømmer fra tynningsdrifter.

4.2.5. Skogbruksplanlegging

Skogbruksplanene gir en god oversikt over skogressursene og de hensyn som skal ivaretas i forhold til kulturlandskap og miljø. Planene gir et godt grunnlag for planlegging av både hogst og skogkultur på en eiendom. Slike planer er også nyttige ved behandling av jord- og konsesjonslovsaker, søknader om lån fra Innovasjon Norge og utmarksplanlegging.

79 takster i Lenvik, disse omfatter både eiendoms og områdetakster der det er utarbeidet skogbruksplan for områdene, totalt dekker dette et produktivt skogareal på ca 56.000 daa. Driftsplanene utarbeides av Troms Skogselskap. Det kreves en viss interesse og noe opplæring for at skogeieren skal kunne bruke driftsplanen på riktig måte. En viktig oppgave for skogbruksetaten framover må være å styrke veiledningen ved overlevering av ferdige driftsplaner.

Som tidligere nevnt ble det i 1980 utarbeidet en grov takst for all skogen i kommunen basert på flyfoto med stikkontroll i terrenget. Denne taksten er fortsatt et nyttig arbeidsredskap i planleggingen i skogbruket. Selv om taksten er 20-30 år gammel kan den fortsatt brukes, noe som viser hvor lite produksjon og endring det er i gammel skog. Tall fra taksten gir en grei oversikt over mengden hogstmoden skog på de enkelte eiendommene. Dette er til svært god hjelp ved planlegging av skogsdrifter og ved utarbeiding av vegplan.

4.3. Organisasjon og administrasjon

I dag er både jord- og skogbruksetaten integrert i Plan og utvikling. Lenvik kommune har egen skogmester. Lenvik er en del av skogbrukssjef-distrikt IV i Troms som omfatter kommunene Sørreisa, Lenvik, Tranøy, Berg og Torsken. Distriktet har felles skogbrukssjef med kontorsted på Finnsnes.

Mange skogeiendommer i Lenvik er små og mange av skogeiere har liten kunnskap, interesse eller tid til å nyttiggjøre seg skogressursene. Det er en stor utfordring å nå ut med informasjon til denne gruppe, men kursserien "Aktivt skogbruk" er et godt virkemiddel i dette arbeidet. Målet er at det skal avholdes minst to "Aktivt skogbruk" kurs i året.

Skogdager for skogeiere og allmennhet, kontakt med skoler og informative skog- og naturstier er andre aktuelle tiltak. I veiledningen er det viktig å legge vekt på at skogen er en viktig del av kulturlandskapet og miljøet for både friluftsliv, dyreliv og andre. I den videre utviklingen av skogen og næringen skal alle disse interessene ivaretas og utvikles videre.

4.4. Kommunalt engasjement

I Lenvik vil primærnæringen fortsatt være et viktigste element for bosetting og sysselsetting. Oppbygging av skogressursene vil bety mye for å øke den framtidige verdien av landbrukseiendommene og på sikt være med på å opprettholde et levedyktig landbruk og trygge bosettingen i distriktet.

Skogreising er god samfunnsøkonomi. I St meld nr 17 (Skogmeldingen), "Verdiskaping og miljø – muligheter i skogsektoren" heter det:

"Departementet mener det fortsatt er nødvendig å legge til rette for oppbygging av kvalitetsskog i skogreisingsstrøkene.", men at "Departementet vil legge vekt på at de samlede konsekvensene av skogreisingen blir vurdert, spesielt der den kan komme i konflikt med spesielle miljøverdier."

I Troms har Staten fram til nå bidratt med tilskudd på inntil 70 % til skogkultur, og inntil 75 % til skogsvegbygging. Disse midlene er nå organisert igjennom NMSK-ordningen. Det ser nå ut som om tilskuddet til en del av skogkulturoppgavene er opprettet igjen. På grunn av økonomien kan det allikevel være vanskelig å få gjennomført de forskjellige prosjektene eller tiltakene. De fylkeskommunale tilskuddene er også redusert, så dersom målsettingene i denne planen skal la seg gjennomføre, vil et kommunalt engasjement være svært viktig. Kommunale bidrag fører til at betydelige statlige tilskudd tilføres skogbruket og annet næringsliv i kommunen. Det gir sysselsetting både til skogeiere, skoleelever og maskinentreprenører.

Tidligere har Lenvik kommune bevilget et årlig beløp på mellom 30.000 til skogsvegbygging. Avhengig av aktivitetsnivået i skogen og størrelsen på de kommunale overføringene til dette arbeidet, vil kommunen få tilført årlige midler fra staten i størrelsesorden en halv til en million kroner.

5. VIKTIGE MILJØOPPGAVER

Skogsektoren skal medvirke til å løse viktige miljøoppgaver. Utfordringene kan knytte seg til klimaendringer, krav til ivaretagelse av et biologisk mangfold og et variert kulturlandskap, samtidig som verdiskapningen fra skogarealene skal økes. En fremtidsretta skognæring må ha en god miljøprofil med hensyn til skogmiljøet. Dette vil gi næringa aksept i samfunnet og markedet. Dette krever samhandling og oppbygging av kunnskap innenfor alle ledd i skogsektoren.

Noe av det som vil legge internasjonale føringer for framtidige miljøkrav i skognæringen vil være ministerkonferansene om trygging av skogene i Europa, FN-konvensjonen om biologisk mangfold, FN sin klimakonvensjon og Kyoto-protokollen.

Skogvern og trygging av det biologiske mangfoldet, skogen sin rolle i sammenheng med klimaendringer, energiproduksjon og bærekraftig produksjon og forbruk, er sentrale i disse føringene.

5.1. Kulturminner og kulturlandskap

I følge Kulturminneloven er fornminner fra før 1537 og faste samiske fornminner eldre enn 100 år automatisk fredet. Det er viktig at utøvelsen av skogbruket ikke ødelegger disse minnene men sikrer at disse blir tatt vare på.

På grunn av endring i arealbruk, bruksstruktur og driftsmåte skjer det i dag en gjengroing av landskapet. Dagens kulturlandskap er en merkevare for Norge. Særlige verdifulle kulturlandskap bør utvikles videre. I skogbehandlingen gjennom eksempelvis planting, hogst, skogrydding og vegbygging er det viktig å være bevist at dette er en del av kulturlandskapet. Tiltakene må tilpasses landskapet slik at kulturlandskapet ivaretas og videreutvikles.

5.2. Friluftsliv, jakt og fiske

Skogbruket har tradisjon for å være opptatt av å ta vare på miljøet og drive et ressursvern. Dette er også nedfelt i Lov om skogbruk og skogvern, der det blant annet heter:

"Videre skal det blant annet legges vekt på skogens betydning som rekreasjonskilde for befolkningen, som viktig del av landskapsbildet, som livsmiljø for planter og dyr og som område for jakt og fiske."

Rundt tettstedene legges det vekt på å utøve skogbruksaktivitet på en slik måte at det samtidig tas vesentlig hensyn til allmennhetens friluftsjnteresser og ønske om landskapsutforming.

Motorferdselen i utmarka i forbindelse med skogbruket må begrenses mest mulig og styres til faste løyper, både av hensyn til allmennheten, dyrelivet og skogproduksjonen.

I Lenvik er det de siste 20 årene bygget mange skogsveger. De er nødvendige for å drive skogbruk samtidig som vegene vil styrke økonomien i utmarksnæringene. Skogsvegene gir grunneierene bedre tilgang til utmarka samtidig som en større andel av befolkningen får

mulighet til å komme seg ut i naturen. Vegene har stor betydning for jakt, fiske, bærplukking osv. Flere av vegene brukes også som skiløypetraseer, da disse kan benyttes allerede tidlig i sesongen ved små snømengder.

Skogbruket er med på gjennom sin aktivitet å legge forholdene til rette for en variert viltsammensetning med høy produksjon. Dagens høye andel av gammelskog legger begrensninger på muligheter for videre utvikling av elgbestanden. Gjennom hogst vil arealandelen med gode vinterbeiter for elgen øke, noe som er avgjørende for elgbestandens størrelse. Planting av barskog bidrar til et mer variert skogbilde som igjen legger grunnlaget for en større artsrikdom av både planter og dyr.

I Lenvik, som i de fleste andre kommunene i Troms, er skogmesteren saksbehandler for viltforvaltningen, noe som bidrar til god kontakt mellom skogbruk og viltforvaltning.

5.3. Klima og biologisk mangfold

All skog i Troms er etter loven definert som vernskog, og skal skjøttes i samråd med skogbruksetaten. Skogen har mange aspekter som spenner mellom det å være råstoffleverandør til et bredt spekter av næringsvirksomheter. Skogen er selve eksistensgrunnlaget for de fleste plante og dyreartene vi omgir oss med. Ikke minst er skogen en viktig trivselsfaktor for oss alle.

Skogen binder store vannmengder og reduserer dermed faren for flomskader, samtidig er skogens robuste rotsystem med på å hindre utvasking og jorderosjon. Skogen reduserer faren for snøskred, jord og steinras og ikke minst har den en sterkt vinddempende effekt som gir ly for mennesker og dyr.

En bærekraftig landbruksproduksjon bidrar til å oppfylle viktige miljømålsettinger som er knyttet til klima, det biologiske mangfoldet og ivaretagelse av ulike kulturlandskapstyper.

Skogen er samtidig en fornybar ressurs som kan medvirke til utvikling av mer bærekraftig produksjon og forbruk. Forbruk av trevirke tilfører ikke økt mengde CO_2 til atmosfæren så lenge forbruket ikke overstiger skogens tilvekst. Norge har ambisiøse mål når det gjelder reduksjon av de nasjonale klimagass utslippene. Økt bruk av trevirke i bygningsindustrien og økt bruk av bioenergi, vil medvirke til å nå miljømålene om å redusere klimagassutslippene.

Et aktivt skogbruk er et godt skogbruk!